

Languedoc

De regio's van deze gids*(zie de kaart in de binnenflap)*

1 Montpellier en omgeving	blz. 74
2 Nîmes en Gard, tussen zee en Cevennen	blz. 144
3 Lozère en Cevennen	blz. 230
4 Grands Causses en Gorges du Tarn	blz. 298
5 Wijngaarden van Languedoc en Haut-Languedoc	blz. 378

Languedoc

Hérault – Lozère – Gard



Vertaling	Corrie van den Berg, Bep Fontijn, Michelle Schedler, Karin Snoep, Theo Scholten
Eindredactie	Karin Evers
Opmaak	Jan Bos, Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Shutterstock/Elena Elisseeva
Oorspronkelijke titel	Languedoc
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Anne Teffo (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Amaury de Valroger, Camille Bouvet, Archipel studio
Redactie	Pierre Plantier, Emmanuelle Souty, Magali Triano
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan
Omslagontwerp	Keppie&Keppie, Varsenare
Cartografie	Stéphane Anton, Michèle Cana, Marie-Christine Defait
Met dank aan	Didier Broussard, Maria Gaspar, Philippe Orain

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2013

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Papiermolen 14-24
NL-3994 DK Houten
degroenereisgids@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2013/45/327 - NUR 512
ISBN 978 94 014 0590 4

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

1/ DE REIS VOORBEREIDEN

NAAR LANGUEDOC

Met de auto	10
Met de trein.....	10
Met het vliegtuig.....	11

VOOR HET VERTREK

Weerbericht	12
Nuttige adressen.....	12
Overnachten	13
Uit eten	15

WAT IS ER TE DOEN?

Rubrieken in alfabetische volgorde	16
---	----

MET HET GEZIN

Bezienswaardigheden en activiteiten.....	24
---	----

MEMO

Evenementen	26
Leestips.....	27
Films	29

2/ LANGUEDOC ONDER DE LOEP

LANGUEDOC VANDAAG

Tradities in de Languedoc	32
Gastronomie	36
Een veranderende economie.....	39
Aantrekkelijke regio	42

KUNST EN CULTUUR

Kunst en architectuur.....	44
Woonvormen.....	48
ABC van de architectuur.....	50
Strektalen	54

LANDSCHAP EN NATUUR

Bas-Languedoc	56
Bergen in de Haut-Languedoc.....	59
Cevennen	59
Causses	60
Hoogland: Aubrac en Margeride ..	61
De kracht van water	62

GESCHIEDENIS

Smeltkroes van beschavingen.....	64
Het kathaarse epos.....	66
Godsdienstoorlogen	68
Tijden van verandering	69

3/ STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 MONTPELLIER EN OMGEVING

Montpellier.....	78
Palavas-les-Flots.....	101
La Grande-Motte.....	105
Saint-Guilhem-le-Désert.....	109
Grotte des Demoiselles.....	118
Lodève.....	120
Cirque de Mourèze.....	128
Bassin de Thau.....	130
Sète.....	135

2 NÎMES EN GARD, TUSSEN ZEE EN CEVENNEN

Nîmes.....	148
Saint-Gilles.....	164
Aigues-Mortes.....	170
Le Grau-du-Roi.....	178
Sommières.....	183
Beaucaire.....	190
Pont du Gard.....	196
Bagnols-sur-Cèze.....	203
Pont-Saint-Esprit.....	208
Uzès.....	211
Alès.....	220
Grotte de la Cocalière.....	227

3 LOZÈRE EN CEVENNEN

Mende.....	234
Marvejols.....	238
Le Malzieu.....	243
Châteauneuf-de-Randon.....	247
Langogne.....	249
Florac.....	252
Mont Lozère.....	259
Massif de l'Aigoual.....	269
Le Vigan.....	278
Cirque de Navacelles.....	281
Saint-Jean-du-Gard.....	283
Anduze.....	288
Saint-Hippolyte-du-Fort.....	294

4 GRANDS CAUSSES EN GORGES DU TARN

Millau.....	302
Castelnaud-Pégayrols.....	314
Sévérac-le-Château.....	317
Roquefort-sur-Soulzon.....	320
Saint-Sernin-sur-Rance.....	325
Ancienne abbaye de Sylvanès.....	329
La Couvertorade.....	332
Causse du Larzac.....	335
Nant en de Gorges de la Dourbie.....	341
Chaos de Montpellier-le-Vieux.....	345
Causse de Sauveterre.....	348
Gorges du Tarn.....	351
Sainte-Énimie.....	361
Causse Méjean.....	364
Meyrueis.....	372

5 WIJNGAARDEN VAN LANGUEDOC EN HAUT-LANGUEDOC

Béziers.....	382
Cap-d'Agde.....	393
Pézenas.....	399
Abbaye de Valmagne.....	409
Oppidum d'Ensérune.....	410
Canal du Midi.....	413
Saint-Pons-de-Thomières.....	426
Olargues.....	431
Lamalou-les-Bains.....	436
Minerve.....	440

Register.....	444
Kaarten en plattegronden.....	459
Woordenlijst.....	460

1/ DE REIS VOORBEREIDEN

Naar Languedoc

Met de auto

DE GROTE VERKEERSADERS

Vanuit Noord-Frankrijk vormt de **A75** (ook de **Méridienne** genoemd) het verlengstuk van de A71 vanaf Clermont-Ferrand. De A75 loopt tot in Montpellier en Béziers. Deze snelweg loopt ook over het **viaduct van Millau**, waarvoor tol moet worden betaald.

De **A9**, de 'Languedocienne', doorkruist de **Languedoc-Roussillon** van oost naar west. Deze snelweg loopt langs Nîmes, Montpellier en Béziers. De A9 sluit in het oosten aan op de Autoroute du Soleil (de A6 van Parijs naar Lyon, daarna de A7 naar Orange).

Verkeersinformatie –

☎ 0 892 681 077 -
www.autoroutes.fr.

MICHELINKAARTEN

Kaarten per departement: 330

(Cantal, Lozère), **338** (Aveyron, Tarn) en **339** (Gard, Hérault).

Regionale kaarten: 526

(Languedoc-Roussillon, schaal 1:300.000).

Kaart van Frankrijk: 725

(Zuid-Frankrijk) **Online:** stippeel uw route uit op **www.viamichelin.nl**.

Met de trein

VANUIT BELGIË EN NEDERLAND

U kunt met Thalys (hogesnelheidstrein) naar Parijs reizen en daar op de TGV stappen.

Duur van de trajecten:

– Parijs/Montpellier: 3.15 uur (TGV)

– Parijs/Béziers: 4.15 uur (TGV)

Inlichtingen in Nederland – Bij uw reisbureau of NS Internationaal op de grotere stations: ☎ 0900 92 96 of www.thalys.nl en www.ns.nl.

Inlichtingen in België – Bij uw reisbureau of de NMBS: ☎ 02 528 28 28 of www.thalys.be en www.b-rail.be.

REGIONALE SNELTREINEN (TER)

De belangrijkste **TER**-verbindingen:

– Clermont-Ferrand/Marvejols/Mende/La Bastide Saint-Laurent/Alès/Nîmes.

– Béziers/Bédarieux/Millau/Rodez/Marvejols/Clermont-Ferrand.

– Montpellier/Sète/Agde/Béziers/Millau/Rodez.

– Narbonne/Béziers/Agde/Sète/Montpellier/Nîmes/Avignon.

– Nîmes/Aigues-Mortes/Le Grau-du-Roi.

Informatie en reserveringen

Rechtstreeks: ☎ 36 35 (€ 0,34/min.) - www.ter-sncf.com/languedoc.

AFSTANDEN	Montpellier	Millau	Béziers	Mende	Nîmes
Montpellier	-	114	76	206	54
Millau	114	-	121	91	170
Béziers	76	121	-	211	116
Mende	206	91	211	-	152
Nîmes	54	170	116	152	-

Met het vliegtuig

REGIONALE VLEGVELDEN

Aéroport de Montpellier Méditerranée – Bijna elk uur rijdt er een pendelbus naar het stadscentrum, halte Place de l'Europe (€ 1,50).

Aéroport de Béziers-Cap d'Agde – N112 - 34450 Vias - ☎ 04 67 80 99 09 - www.beziers.aeroport.fr.

Aéroport de Nîmes-Garons – ☎ 04 66 70 49 49 - www.nimes-aeroport.fr. Pendelbus naar het stadscentrum na elke landing (€ 5).

LUCHTVAARTMAATSCHAPPIJEN

Zoek op het internet naar goedkope vluchten of informeer bij de onderstaande luchtvaartmaatschappijen.

KLM – ☎ 020 474 77 47 of www.klm.nl.

Brussels Airlines – ☎ 070 35 11 11 of www.brusselsairlines.com.

Air France
Nederland ☎ 020 654 57 20 of www.airfrance.nl.

België ☎ 070 22 24 66 of www.airfrance.be.

Ryanair – www.ryanair.com.

2/ LANGUEDOC ONDER DE LOEP



Sète, Canal Royal, Feest van de H. Lodewijk
J.-P. Degas / hemis.fr

Kunst en cultuur

Als doorgangsgebied is de Languedoc in de loop der eeuwen verrijkt met verschillende invloeden. De Causses en de Cevennen herbergen veel indrukwekkende megalieten; in de Gard hebben de Romeinen hun stempel achtergelaten, vooral de beroemde brug, een grandioos werkstuk uit de 1ste eeuw n.C. Wie door de Languedoc wandelt raakt vanzelf gefascineerd door de versterkte kerken, de traditionele huizen met de leistenen daken en door steden als Montpellier, Pézenas of Uzès, met hun stadspaleizen. Ook in het Occitaans klinkt een belangrijk culturele en linguïstische erfenis door.

Kunst en architectuur

Of het nu gaat om de Romeinse monumenten of om de romaanse architectuur, de Languedoc heeft verschillende invloeden weten te verenigen tot een eigen soort kunst.

PREHISTORISCH ERFGOED

De Causses en de Cevennen bevatten veel resten van beschavingen uit het neolithicum. In het departement Aveyron bevindt zich een van de grootste concentraties van **dolmens** in Frankrijk; Gard, Lozère en Hérault herbergen er ook heel wat. **Menhirs** zijn vooral te vinden in Gard, Lozère en Aveyron. Deze enorme blokken steen, die diep in de grond zitten, hadden waarschijnlijk een symbolische betekenis. Het beeld van een godin uit 2500 v.C., dat is gevonden in **Saint-Sernin-sur-Rance**, is een van de mooiste voorbeelden.

📍 **Zie ook – Vallée du Rance** en het museum van Saint-Crépin in de Aveyron; dolmens van Ferrussac en menhirs van Le Coulet ten noorden van Lodève in de Hérault; menhirs

van de **Cham des Bondons** in de Lozère, ten noorden van Florac.

ROMEINSE INVLOEDEN

De regio is al vroeg en sterk beïnvloed door de Romeinen. Maar de voortdurende, snelle verstedelijking van de steden in deze streek heeft als gevolg gehad dat veel Romeinse monumenten en gebouwen zijn omgevormd. Alleen in **Nîmes** en omgeving is men er door heel andere omstandigheden in geslaagd enkele grote bouwwerken uit de Romeinse oudheid vrijwel intact te houden.

Grote openbare monumenten

Behalve voor archeologen is het in Nîmes moeilijk om het oude stadsplan met de traditionele hoofdasen, de *cardo maximus* (van noord naar zuid) en de *decumanus maximus* (van oost naar west), te herkennen. Er bestaan nog slechts enkele overblijfselen van het forum, de versterkingen en de stadspoorten (Porte d'Auguste). Toch heeft Nîmes zijn bezoekers twee heel speciale monumenten te bieden.

Ten eerste is er het **amfitheater** (of de **arena**) waar de gevechten



Nîmes, het Maison carrée
R. Cintract / hemis.fr

tussen gladiatoren of met wilde dieren plaatsvonden. Aan de buitenkant bevonden zich twee verdiepingen met bogengangen met daarop een extra halve verdieping, de attiek, waaraan een immens zeil (*velum*) werd bevestigd om de toeschouwers uit de zon te houden. Binnen in het theater beschermde een muur de toeschouwers op de eerste rijen tegen de wilde dieren die in de piste werden losgelaten. Daarachter begonnen de rijen banken voor de toeschouwers (*cavea*). Iedereen kreeg een plekje toegewezen op basis van zijn sociale klasse om te vermijden dat een edelman naast een slaaf of een ex-gevangene terecht zou komen. Ten tweede is er het prachtige **Maison carrée**, een tempel die waarschijnlijk dateert uit de tijd van Augustus en opvalt door zijn harmonieuze verhoudingen.

Stads- en plattelandswoningen

In het Quartier de la Fontaine in Nîmes zijn verschillende soorten woningen blootgelegd, waaronder patriciërshuizen die rijkelijk waren

versierd met mozaïeken en schilderijen. De belangrijkste werken worden op het ogenblik tentoongesteld in het archeologisch museum van de stad. In **Loupiac**, aan de noordoever van het Bassin de Thau, is een goed bewaard gebleven Romeinse villa te bezichtigen die bij een landbouwbedrijf hoorde.

Wateraanvoer

Om het water naar de steden te brengen bouwden de Romeinen aquaducten, zoals de monumentale **Pont du Gard**. Het water uit de bron van de Eure, vlak bij Uzès, werd naar Nîmes gebracht via een aquaduct, waarvan nog resten terug zijn te vinden in de Garrigue. Het aquaduct eindigde bij het **castellum**, een soort watertoren waar de kostbare vloeistof werd verdeeld, vooral naar de **thermen**. In Nîmes zijn er in de Jardin de la Fontaine nog resten te vinden van de thermen.

Openbare werken

De Romeinen waren grote ingenieurs en hebben door de hele streek een netwerk van wegen aangelegd.

De **Via Domitia**, de hoofdweg door het gebied rond Narbonne, verbond de Rhône (ter hoogte van Beaucaire) met Hispania Tarraconensis. Enkele opmerkelijke stukken van deze weg zijn bewaard gebleven, vooral in **Ambrussum**, bij Lunel. U kunt ook twee bruggen over de Vidourle bekijken, waarover deze weg liep, in Ambrussum en **Sommières**.

Bezienswaardigheden – Nîmes (arena, Maison carrée, **Pont du Gard**), **Ambrussum** (Via Domitia en brug), **Millau** (ateliers van de Graufesenque).

ROMAANSE KUNST

Rijk en afwisselend: dat is de romaanse kunst die ontstond op dit kruispunt van invloeden, vault de Auvergne, Provence en Aquitaine. De eerste Romaanse bouwwerken verzeen in het begin van de 11de eeuw, toen de welvaart van de Kerk de bloei van religieuze architectuur stimuleerde. Het gaat om eenvoudige kerken die vaak zijn gemetseld met breuksteen. Over het algemeen zien ze er streng en harmonieus uit. De muren zijn versierd met lisenen die beginnen bij de apsis, façade of klokkentoren en bovenaan zijn verbonden door een reeks boogjes (zie blz. 51). Andere decoratieve effecten, zoals de friezen met tandradmotief en de nissen boven de apsis van **Saint-Guilhem-le-Désert**, maken de sobere muren wat levendiger.

Binnen is het halfdonker: het schip moest worden overwelfd en de muren mochten niet worden verzwakt door openingen. In Saint-Guilhem werd het risico op instorting omzeild door kleine vensters te maken in de deels ondersteunde gootmuren. Ondanks deze fraaie experimenten werd vaak toch voor een versterigd eenbeukig schip gekozen.

De 11de-eeuwse kerken hebben amper beeldhouwwerk, maar in de

eeuw daarna is dat anders: het timpaan van de voormalige abdijkerk **Saint-Gilles** is een meesterwerk van vijf verschillende kunstenaars.

Bezienswaardigheden – De abdij van **Saint-Guilhem-le-Désert**, de voormalige abdij van **Saint-Gilles** en de Tour Fenestrelle in **Uzès**.

GOTIEK

De Zuid-Franse architecten hielden van de romaanse vormen en namen de vernieuwing van hun collega's uit het noorden maar aarzelend over.

Het kruisribgewelf doet zijn intrede pas aan het eind van de 12de eeuw. In de 13de eeuw ontwikkelt zich een echt zuidelijke oftewel 'Languedociaanse' gotische kunst, gekenmerkt door het gebruik van baksteen en vaak de aanwezigheid van een klokkenmuur of een klokkentoren met mijtervormige bogen. Binnen wordt het grote schip omringd door ondiepe kapellen.

VESTINGKERKEN EN VERSTERKTE STEDEN

Redenen genoeg om formidabele verdedigingswerken op te trekken: het onveilige gevoel aan de kust door de dreiging van de Saracenen, de Capetingische aanwezigheid na de overwinning op de katharen, en de versterking van de zuidgrenzen van het rijk.

De kerken van **Agde**, **Maguelone**, **Saint-Pons-de-Thomières** zijn schoolvoorbeelden; ze kregen in de 12de eeuw een dikke laag steen. Met hun gordel van machicolis tussen de steunberen, de gekanteelde borstwering, de paar smalle ramen, schietgaten, verdedigingsstorens en een donjon-klokkentoren weerspiegelen ze zowel de militaire als de religieuze architectuur uit die tijd. Hierbij hoort ook de kerk van **Aigues-Mortes**, die voor de vestingmuren werd opgetrokken.

3/ STEDEN EN BEZIENS- WAARDIGHEDEN





LAVANDE



FRUITS ROUGE



ANIS



AbriCot



FIGUE



JASMIN



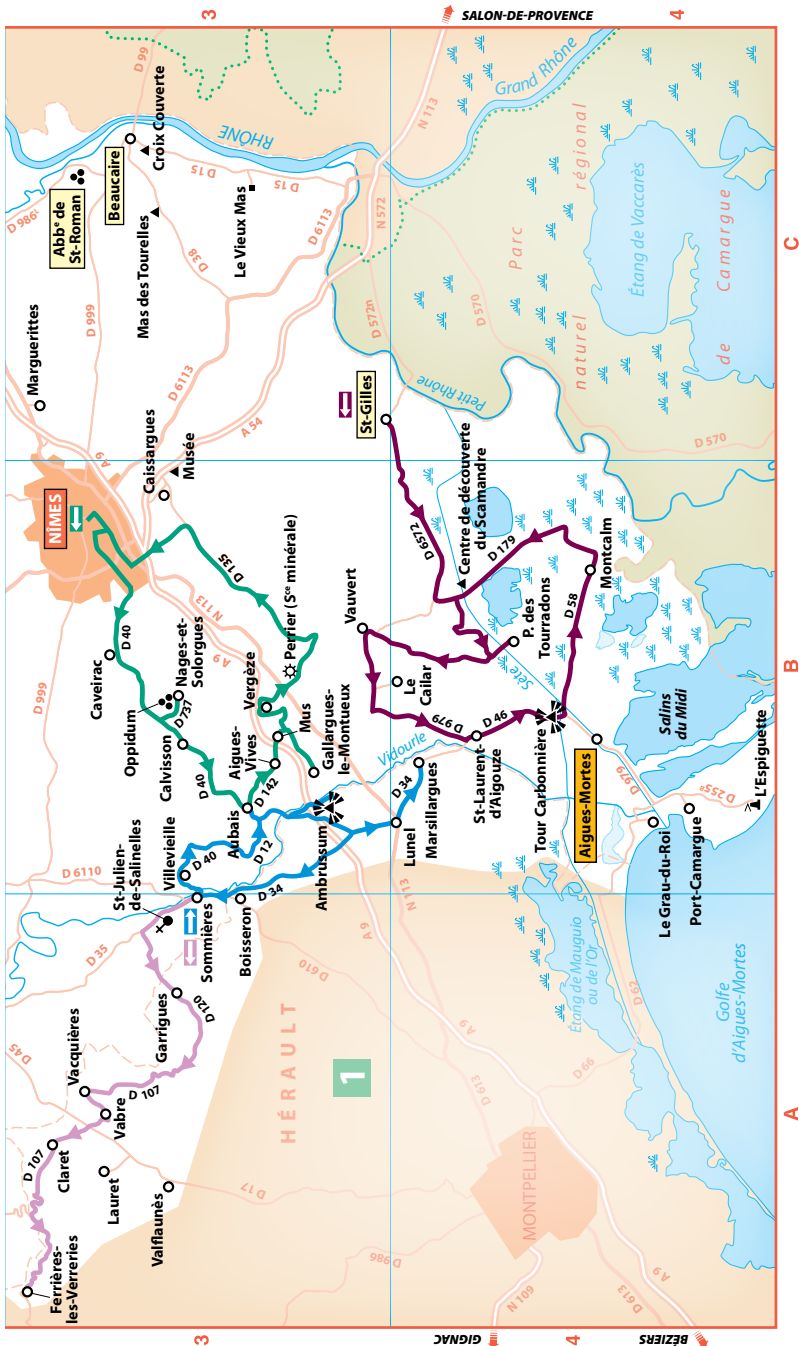


meer adressen

Nîmes en Gard, tussen zee en Cevennen **2**

Michelinkaart 339 – Gard (30) en Hérault (34)

- | | |
|---|------------|
| ▶ NÎMES★★★ EN RONDRIT | 148 |
| Ten zuiden en zuidwesten van Nîmes: | |
| ▶ SAINT-GILLES★ EN RONDRIT | 164 |
| ▶ AIGUES-MORTES★★ | 170 |
| ▶ LE GRAU-DU-ROI | 178 |
| ▶ SOMMIÈRES EN RONDRITTEN | 183 |
| Ten oosten van Nîmes: | |
| ▶ BEAUCAIRE★ | 190 |
| Ten noordoosten van Nîmes: | |
| ▶ PONT DU GARD★★★ EN RONDRIT | 196 |
| ▶ BAGNOLS-SUR-CÈZE EN RONDRITTEN | 203 |
| ▶ PONT-SAINT-ESPRIT | 208 |
| Ten noorden van Nîmes: | |
| ▶ UZÈS★★ | 211 |
| ▶ ALÈS | 220 |
| ▶ GROTTE DE LA COCALIÈRE★★ | 227 |



3

SALON-DE-PROVENCE

4

C

B

A

3

GIGNAC

4

BÉZIERS

Nîmes



140.267 inwoners – Gard (30)

ADRESBOEKJE: BLZ. 160

INLICHTINGEN

Office de Tourisme – 6 r. Auguste - 30000 Nîmes - ☎ 04 66 58 38 00 - www.ot-nimes.fr - juli-aug.: ma-vr 8.30-20.00 u, za 9.00-19.00 u, zo en feestdagen 10.00-18.00 u; april-juni en sept.: ma-vr 8.30-19.00, za 9.00-19.00 u, zo en feestdagen 10.00-18.00 u; okt.-maart: ma-vr 8.30-18.30 u, za 9.00-18.30 u, zo en feestdagen 10.00-17.00 u - gesl. 1 jan. en 25 dec.

Stadswandelingen – Inl. bij het Office de Tourisme - € 4,50/6. Als 'Ville d'art et d'histoire' organiseert Nîmes rondleidingen (2 uur) door erkende gidsen, onder andere langs het Hôtel Fontfroide, dat anders niet is te bezichtigen.

Billet Nîmes romaine – ☎ 04 66 21 82 56 - www.arenas-nimes.com. Een combinatiekaartje voor de arena, het Maison carrée en de Tour Magne is te koop bij het eerste monument dat wordt bezocht - juni-aug.: 9.00-19.00 u; sept.-mei: 9.30-17.00 u - € 9,90 (7-18 jaar € 8,30, tot 7 jaar gratis).

LIGGING

Regiokaart B3 (blz. 146-147) – *Michelin*kaart 339 L5. Net als Rome is Nîmes (het 'Franse Rome') deels op zeven heuvels gebouwd. De stad ligt aan de rand van de uitgestrekte vlakte van Le Vistre. Het autovrije centrum, ook wel Écusson (Blazoën) genoemd, wordt omringd door boulevards.

PARKEREN

Uit welke richting u ook komt, rijd altijd naar het spoorwegviaduct (volg de borden 'Gare SNCF'), waar u een redelijke kans hebt om de auto te parkeren, want in het centrum is het lastig rijden vanwege eindeloze werkzaamheden. Er zijn een paar ondergrondse parkeergarages, waarvan die bij het station het makkelijkst is. Volg vanaf daar de avenue Feuchères naar de Esplanade en het centrum. Wie gratis wil parkeren, kan het proberen in de woonwijken achter het viaduct.

AANRADERS

De arena en het Maison carrée; het voetgangersgebied in het oude centrum; de Jardin de la Fontaine; het Carré d'Art en het Musée d'Art contemporain; het Musée du Vieux Nîmes; het Musée archéologique.

PLANNING

Wie niet van warmte houdt, kan Nîmes in de zomer beter mijden, want het is er dan zelfs 's nachts nog heet. Voor een corrida is Pinksteren of het weekend van de Feria des Vendanges het beste. Maar vanwege de drukte is er dan bijna geen hotel te vinden en afgezien van een bodega lukt het ook vrijwel niet om iets te bezichtigen!

MET KINDEREN

Schattenjacht in de arena (voor kinderen van 7 tot 12 jaar).

Parcours jeunes (6-18 jaar) – Inl. ☎ 04 90 51 24 61. Audiotour door de



El Nimeño II voor de arena in Nîmes
F. Villesèche / Fotolia.com

arena, het Maison carrée en de Tour Magne, met een levendige en interactieve voorstelling van de wereld van de Romeinen en gladiatoren. Educatieve workshops.

Nîmes, dat voor de een het Franse Rome is en voor de ander het Franse Madrid, kent verschillende, tegenstrijdige gezichten: katholiek of protestant, heen en weer geslingerd tussen de Cevennen en de Camargue, ingetogen, maar tomeloos uitgelaten tijdens de feria's in het schitterende amfitheater, wanneer duizenden bodega's de straten innemen. De inwoners van Nîmes gaan er prat op 'tegendraads' te zijn en grijpen elke kans aan om zich aan eindeloze polemieken over te geven. Het klimaat is al even wispelturig: lange droogte, hittegolven in de zomer met helse onweersbuien en allesverwoestende modderstromen.

Wandelen [Plattegrond I en II \(blz. 152 en 153\)](#)

ROMEINS EN MIDDELEEUWS NÎMES

► [Zie 1](#) op *plattegrond II (blz. 153)*.

Deze wandeling voert langs de belangrijkste monumenten uit de Romeinse tijd en door de wijk Écusson, de wirwar van straatjes in de middeleeuwse stad die ligt ingesloten tussen de door lotusbomen beschaduwde boulevards met veel etalages en soms gerestaureerde herenhuizen (waarvan de met 'digicodes' bewaakte binnenplaatsen niet zijn te bezichtigen).

Esplanade Charles-de-Gaulle C4

Dit grote plein wordt aan de ene kant begrensd door de zuilen van het paleis van justitie en caféterrassen en komt aan de andere kant uit op de boulevard

NÎMES EN GARD, TUSSEN ZEE EN CEVENNEN


Feuchères met zijn talrijke aristocratische huizen. In het midden spuit sinds 1848 de **Fontaine Pradier**.

Loop via de boulevard de la Libération naar de place des Arènes.

Op het ruime plein voor de arena staat een beeld van **El Nimeño II**, de beroemde stierenvechter uit Nîmes, aan wiens loopbaan op een dag in september 1989 een tragisch einde kwam in de arena van Arles.

★★★ Arena B4

Ingang aan het einde van de Rue de l'Aspic - ☎ 04 66 21 82 56 - www.arenenimes.com - juli-aug.: 9.00-20.00 u - juni: 9.00-19.00 u; april, mei en sept.: 9.00-18.30 u; maart en okt.: 9.00-18.00 u; nov.-febr.: 9.00-17.00 u - rondleiding mogelijk - niet te bezichtigen tijdens evenementen - € 7,80 (tot 18 jaar € 6,20); combinatiekaartje met enkele bezienswaardigheden in Orange (Musée municipal, Théâtre antique) en het Château des Baux-de-Provence.

 Twee multimediaruimten zijn gewijd aan de gladiatoren en het stierenvechten. Kinderen van 7 tot 12 jaar kunnen in de arena op schattenjacht.

Het amfitheater van Nîmes lijkt als twee druppels water op dat van Arles: zelfde tijd (eind 1ste-begin 2de eeuw), zelfde grootte en vergelijkbare indeling (133 x 101 m, 24.000 zitplaatsen). Alleen heeft de arena van Nîmes naar Romeinse traditie een tongewelf. Hoewel het qua afmetingen op de 9de plaats staat van de twintig amfitheaters in Gallië, is het het best bewaarde uit de Romeinse oudheid. Het is gebouwd van grote blokken kalksteen. Aan de buitenkant zijn twee verdiepingen zichtbaar met elk 60 bogen (totale hoogte 21 m) en daarboven een attiek. Er zijn vier ingangen. Boven de hoofdingang aan de noordzijde prijkt een fronton dat met een stier is gedecoreerd. Een rondleiding door de arena geeft een verhelderende kijk op het complexe systeem van gangen, trappen, galerijen en vomitoria waarlangs het publiek het gebouw binnen een paar minuten kon verlaten. De bovenste rij banken biedt een mooi uitzicht op het monument en de *cavea*, de complete tribune. Onder de arena (68 x 37 m) deden twee brede, kruisvormig geplaatste galerijen dienst als coulissen. Helemaal bovenin zijn nog de consoles met gaten te zien waarin de staanders voor het velum (zonnenscherm) werden gestoken. Na het verbod op gladiatorengevechten in 404 werd de arena door de Visigoten tot fort omgebouwd: ze metselden de arcaden dicht, bouwden er een paar torens bij, groeven een gracht en voegden een klein stukje muur toe (overblijfselen in de kelderverdieping van het paleis van justitie). Van het kasteel van de burggraven van Nîmes dat binnen het amfitheater werd gebouwd, resten uitsluitend nog twee dichtgemetselde arcaden met kleine romaanse vensters aan de kant van de Esplanade. Rond het kasteel ontstond een dorp dat in de 18de eeuw nog 700 inwoners telde. De ontruiming van het dorp begon in 1809, waarna het gebouw in ere werd hersteld en weer werd gebruikt zoals het oorspronkelijk was bedoeld: voor stierenrennen en vanaf 1853 ook voor corridas.

Loop de boulevard Victor-Hugo op, langs het lyceum en de romaans-Byzantijnse Église Saint-Paul aan de linkerhand. Het Maison carrée staat midden op een fraai plein tegenover het Carré d'art aan de overkant van de boulevard (van hieruit kunt u eerst wandeling 2 doen en daarna wandeling 1 afmaken).

★★★ Maison carrée B3

☎ 04 66 21 82 56 - juni-aug.: 9.00-19.00 u; april, mei en sept.: 10.00-18.30 u; maart en okt.: 10.00-18.00 u; nov.-febr.: 10.00-16.30 u - € 4,50 (kinderen € 3,70) - billet Nîmes romaine (arena, Maison carrée en Tour Magne) € 9,80 - elk halfuur wordt er een 3D-film (20 min.) vertoond over de geschiedenis van Nîmes.

Met zijn portiek met gebeeldhouwde zuilen moet dit gebouw naast het forum een fiere uitstraling hebben gehad. Het Maison carrée, waarschijnlijk de best bewaarde Romeinse tempel, werd gebouwd ten tijde van Augustus (eind 1ste eeuw v.C.) naar voorbeeld van de tempel van Apollo in Rome. Hij was wellicht aan de keizer gewijd en opgedragen aan de kleinzonen van Augustus, Gaius en Lucius Caesar.

Rijst de vraag waarom een rechthoekig gebouw vierkant wordt genoemd. Om de eenvoudige reden dat een rechthoek vroeger een 'lang vierkant' werd genoemd. De zuivere lijnen, de proporties en de gecanneleerde zuilen verdragen Griekse invloeden, net als de gebeeldhouwde decoratie. Toch maakt het monument een fragiele indruk. Dat komt waarschijnlijk door de harmonieuze verhoudingen en de ligging in het centrum van de stad, midden op een groot plein. De gewaagde nabijheid van het Carré d'art lijkt het gebouw nieuw leven te hebben ingeblazen, wat heeft geleid tot de restauratie van het monument. Net als alle klassieke tempels bestaat het Maison carrée uit een voorhal met een zuilengalerij en een *cella*, een vertrek gewijd aan de godheid, die toegankelijk zijn via een trap met vijftien treden.

★ Carré d'art B3

Pl. de la Maison-Carrée - ☎ 04 66 76 35 70 - <http://carreartmusee.nimes.fr> - ♿ - 10.00-18.00 u (kassa sluit halffuur voor sluitingstijd) - rondleiding (1 uur) op verzoek - gesl. ma, 1 jan., 1 mei, 1 nov. en 25 dec. - € 5 (tot 26 jaar gratis).

Het sierlijke Carré d'art staat recht tegenover het Maison carrée, waarvan het de moderne tegenhanger wil zijn. Het werd ontworpen door Norman Foster om de mediathek (in de kelderverdieping) en het **Musée d'Art contemporain** onder te brengen. Dit museum biedt een overzicht van de moderne kunst van 1960 tot heden rond drie hoofdthema's: Franse kunst, mediterrane kunst (vooral uit Spanje en Italië met de Arte Povera en de transavant-gardebeweging), en Angelsaksische en Duitse kunst. De collectie omvat een aantal representatieve werken van hedendaagse kunststromingen, zoals het nieuw realisme, Supports/Surfaces, de BMPT-groep, de *figuration libre* en de *nouvelle figuration*. Tot de beroemde kunstenaars van wie per toerbeurt werk wordt getoond op de bovenste twee verdiepingen, behoren César, Jean Tinguely, Sigmar Polke, Christian Boltanski, Gérard Garouste, Martial Raysse, Julian Schnabel, Miquel Barceló, Annette Messenger, de fotograaf Thomas Struth, en natuurlijk de uit Nîmes afkomstige Viallat. Er vinden soms ook wisselende expositie plaats.

Neem de smalle rue de l'Horloge naar de place de l'Horloge, sla daar rechts af en daarna links af naar de rue de la Madeleine.

Rue de la Madeleine B3-4

Dit is de belangrijkste winkelstraat van Nîmes. Bijzonder op nr. 1 is de fijn gebeeldhouwde gevel van het **Maison romane**, het oudste huis van de stad.

De **place aux Herbes** aan het einde van de straat is een uitgelezen plek om even bij te komen op een terrasje met uitzicht op de **Cathédrale Notre-Dame-et-Saint-Castor**, die ondanks de hevige godsdienstrellen een deels romaans fries met taferelen uit het Oude Testament heeft behouden.

Neem links van de kathedraal een steegje en loop via de rue Curaterie en de place du Grand-Temple naar de boulevard de l'Amiral-Courbet.

Porte d'Auguste C3

Hier kwam de Via Domitia de oude stad Nemausus binnen. De poort, die oorspronkelijk door twee torens werd geflankeerd, bestaat uit twee brede door-

NÎMES EN GARD, TUSSEN ZEE EN CEVENNEN

gangen voor karren en twee smalle voor voetgangers. Bronzen reproductie van een beeld van Augustus.

Loop terug naar de boulevard en sla na het Musée archéologique rechts de rue des Greffes in en meteen weer rechts de Grande-Rue.

Chapelle des Jésuites C3

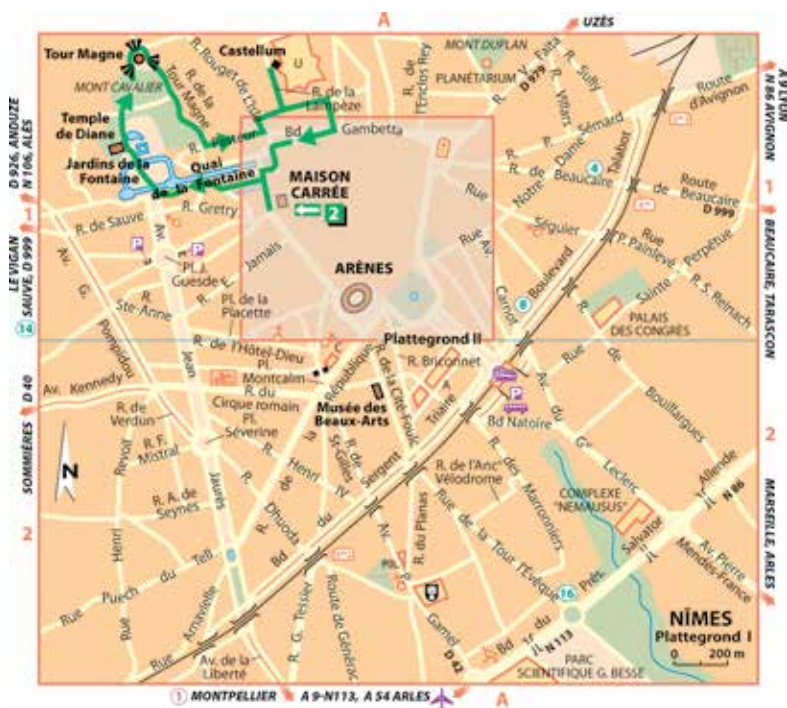
Deze kapel, die nu als expositieruimte en concertzaal in gebruik is, heeft een indrukwekkende gevel, maar het harmonieuze **interieur**★ is niet minder verrassend. Met de beeldhouwde versieringen heeft de architect een eigen interpretatie willen geven aan de Romeinse monumenten van de stad.

★ Musée archéologique C3-4

13 bd. de l'Am.-Courbet - ☎ 04 66 76 74 80 - www.nimes.fr - 10.00-18.00 u - *gesl. ma, 1 jan., 1 mei, 1 nov. en 25 dec. - gratis.*

Dit archeologisch museum is gevestigd in het voormalige jezuïetencollege. De galerij beneden toont objecten uit de tijd voor de Romeinse overheersing en Romeinse opschriften (mijlpalen). Op de eerste verdieping zijn voorwerpen uit het dagelijks leven in de Gallo-Romeinse periode te zien (toiletgerei, sieraden, gereedschap, grafzuilen, olielampen), maar ook Grieks, Etruskisch en Punisch glas- en aardewerk, munten, waaronder de beroemde 'as' van Nîmes, en bijzondere, van kurk vervaardigde schaalmodellen van de belangrijkste Romeinse bouwwerken in de stad. Poezenliefhebbers kunnen genieten van *Een kat op de dakrand*, een beschilderd paneel uit circa 150 n.C.

Het **mozaïek van Pentheus** uit de 2de eeuw werd in 2007 op de boulevard Jean-Jaurès opgegraven door het archeologisch instituut INRAP. Het werd



hersteld en is nu te zien op de eerste verdieping, in de zaal voor wisselende tentoonstellingen (*di-zo 10.00-18.00 u - gratis*).

De rijke collecties van dit museum, die een tijdje ouderwets worden gepresenteerd, verhuizen in de toekomst naar een **Musée de la Romanité**, waar de inwoners van Nîmes al jarenlang op wachten.

Muséum d'histoire naturelle C3-4

13 bd. de l'Am.-Courbet - ☎ 04 66 76 73 45 - www.nimes.fr - 10.00-18.00 u - *gest. ma, 1 jan., 1 mei, 1 nov. en 25 dec. - gratis*.

Het natuurhistorisch museum van Nîmes huist in hetzelfde gebouw als het archeologisch museum en bestaat uit een etnografische afdeling met maskers, wapens en sieraden uit Azië, Afrika en Oceanië, en een natuurhistorische afdeling met prehistorische voorwerpen uit de streek en opgezette zoogdieren en reptielen uit de hele wereld.

Neem de rue du Chapitre. Let op nr. 14 op de mooie 18de-eeuwse gevel en de sierlijk bestrate binnenplaats van het **Hôtel de Régis**. De rue de la Prévoté komt uit op de place du Chapitre.



OVERNACHTEN

Baume (New Hôtel La).....	2
Cheval Blanc (Le).....	18
Côté Patio (Hôtel).....	4
Jardins Secrets (Hôtel).....	8
Kyriad Nîmes-Centre (Hôtel).....	10
Mazade (Chambre d'hôte La).....	14
Orangerie (Hôtel L).....	16

UIT ETEN

Alexandre.....	1
Alizés (Les).....	3
Ancien Théâtre (L).....	25
Bistrot des Arenes.....	5
Chapon Fin (Au).....	9
Lisita (Le).....	13
Magister (Le).....	15

Marché sur la Table (Le).....	23
Nicolas.....	21
Plaisirs des Halles (Aux).....	17
Resto (Le).....	19

NÎMES EN GARD, TUSSEN ZEE EN CEVENNEN

Musée du Vieux Nîmes B3

Pl. aux Herbes - ☎ 04 66 76 73 70 - www.nimes.fr - 10.00-18.00 u - rondleiding (1 uur) op verzoek - gesl. ma, 1 jan., 1 mei, 1 nov. en 25 dec. - € 5 (tot 25 jaar en tijdens de Journées du Patrimoine gratis).

Dit museum is gehuisvest in het voormalige bisschoppelijk paleis uit de 17de eeuw, naast de kathedraal. Het werd in 1920 door Henri Bauquier gesticht volgens de uitgangspunten van het Museon Arlaten in Arles en geeft een beeld van het **traditionele leven in Nîmes en omstreken**: de textielindustrie (schitterende omslagdoeken en een vertederend tienerjak van serge, de voorloper van denim), meubilair (opmerkelijke *manjadous* of provisiekasten en een prachtige 17de-eeuwse kast uit de Languedoc met op de deuren een voorstelling van *Suzanna en de ouderlingen*), aardewerk en traditionele weefgetouwen (in het bijzonder een *castelet*, een broedkast voor zijderupsen). Een must voor wie het traditionele leven in en om Nîmes wil leren kennen!

Keer terug naar de place aux Herbes, neem links de rue des Marchands en loop door de pittoreske overdekte passage du Vieux Nîmes. Sla rechts af naar de rue de la Trésorerie en weer rechts naar het plan de l'Aspic. Op nr. 2. staat het Maison des Atlantes (1676), dat barokke en classicistische invloeden vertoont.

Neem de rue de l'Aspic en sla links de rue de Bernis in.

Rue de Bernis B4

Het **Hôtel de Bernis** op nr. 3 heeft een sierlijke 15de-eeuwse gevel met mooie ramen. Het hôtel Bourbon ertegenover, op nr. 4, is nu de schouwburg. Via de rue Fresque, links, leidt een boog naar de **place du Marché**. Hier staat de palmboom, het symbool van Nîmes, terwijl een bronzen krokodil van kunstenaar Martial Raysse zich weerspiegelt in het water van een fontein. *Ga via de rue de l'Hôtel-de-Ville naar de Esplanade en neem rechts de rue Régale.*

Stadhuis – Aan het plafond, boven de trap van het stadhuis, hangen vier opgezette krokodillen! Het wapenschild van Nîmes, dat in 1535 door Frans I werd toegekend, bevat namelijk een krokodil die aan een palmboom vastzit.

TERUG NAAR DE BRON

👉 Zie 2 op plattegrond I (blz. 152).

Loop vanaf de place de la Maison carrée via de boulevard Alphonse-Daudet naar de **place d'Assas**. Dit grote plein, dat aan een kant is afgezet met restaurantterrassen, is door Martial Raysse opnieuw vormgegeven.

Schuin naar rechts bevindt zich de **quai de la Fontaine**, een kade met mooie herenhuizen. Volg het kanaal, waar de bladeren van de lotusbomen weerspiegelen in het stille water met enkele zwanen.

★★ Jardins de la Fontaine A1

Ingang via het schitterende hek tegenover de avenue Jean-Jaurès.

Dit park werd in de 18de eeuw aangelegd door militair ingenieur J.-P. Maréchal aan de voet van de Mont Cavalier met de Tour Magne op de top. Hij handhaafde het oorspronkelijke ontwerp uit de oudheid van de Fontaine de Nemausus, een reservoir van regenwater dat zich in het kalkgesteente verzamelt en zowel de bassins in het park als het kanaal van water voorziet.

In de Gallo-Romeinse tijd stonden in deze wijk ook thermen (waarvan nog enkele resten zijn te zien), een theater en een tempel. Onlangs zijn in deze buurt een herenhuis uit de 2de eeuw (*rue Pasteur*) en overblijfselen van een autochtone volkswijk opgegraven. Op de kruising van de avenue Jean-Jaurès



Stier in de arena
Tilio / Paolo / Fotolia.com

en de rue de la Sauve werd bovendien een schitterend openbaar gebouw blootgelegd, waarvan de bestemming nog onduidelijk is.

Links van de fontein staat de **tempel van Diana**, die in 1577 tijdens de godsdienstoorlogen werd verwoest, maar waarvan de overwoekerde ruïne een romantisch plaatje oplevert. Het gebouwtje dateert uit de 2de eeuw en was waarschijnlijk geen tempel, maar een bordeel! Na de tempel begint de klimming van de Mont Cavalier, een heuvel met bovenop het symbool van de stad, de **Tour Magne**★. De toren is het indrukwekkendste overblijfsel van de enorme Romeinse muur om Nîmes. De 34 m hoge veelhoekige toren telt drie verdiepingen en dateert van voor de Romeinse bezetting. Helaas is de fundering aangetast door een 16de-eeuwse schatzoeker. Het kleine platform biedt een schitterend **uitzicht**★★ op de roze daken van Nîmes, met op de achtergrond de Mont Ventoux en de lage Alpen. Een **oriënta-tietafel** toont hoe Nîmes er in de Romeinse tijd moet hebben uitgezien. ☎ 04 66 21 82 56 - www.arenas-nimes.com - juni-aug.: 9.00-19.00 u; april-mei: 9.00-18.30 u; sept.-maart: informeren - € 2,70 (tot 18 jaar € 2,30); billet Nîmes romaine (arena, Maison carrée en Tour Magne) € 9,80.

Loop via de rue de la Tour-Magne terug naar het Canal de la Fontaine en sla links de rue Pasteur in.

Castellum A1

Dit ronde bekken vanwaaruit het water werd verdeeld, was het eindpunt van het aquaduct naar Nîmes. Het werd in 1844 ontdekt en is een van de weinige bewaard gebleven

HUGENOTENKRUIS

Het kruis werd omstreeks 1692 ontworpen door een **zilversmid uit Nîmes**. Lodewijk XIV had de protestanten elk insigne verboden. Uit protest droegen ze daarom een met leliën versierd Maltezer kruis. De duif symboliseert de Heilige Geest, een verwijzing naar de band van de gelovige met God.